

ČASTO KLADENÉ OTÁZKY

pilotné meranie PISA 2018

Čo je PISA?

Prečo PISA testuje žiakov?

Ako PISA skúma vzdelávací systém?

Kto štúdiu PISA organizuje?

Aký je rozdiel medzi pilotným meraním a hlavným meraním?

Kde je možné nájsť informácie o štúdiu PISA?

Kto sa štúdie PISA zúčastňuje?

Ako sa vyberajú školy do štúdie PISA?

Kto vyberá žiakov do štúdie PISA?

Je v poriadku, ak v čase testovania budú mať žiaci, ktorí sa majú zúčastniť merania PISA, 16 rokov?

Čo znamená reprezentatívny výber žiakov?

Kto tvorí úlohy pre PISA a ako sa vyhodnocujú?

Aké úlohy sa v testovaní PISA nachádzajú?

Prečo sú niektoré úlohy z testovania PISA tajné?

Dajú sa nájsť úlohy, ktoré boli použité v predchádzajúcich cykloch štúdie?

Akým spôsobom bude testovanie PISA prebiehať?

Je možnosť spracovať si dáta vlastným spôsobom?

Je PISA prínosom aj pre učiteľov?

Kto je školský koordinátor a aká je jeho úloha v PISA?

Ako dlho trvá testovanie PISA?

Je potrebné žiakov pred testovaním PISA trénovať v čitateľskej gramotnosti?

Je práca školského koordinátora honorovaná?

Kedy bude prebiehať pilotné meranie PISA 2018?

Koho môžu školy kontaktovať v prípade, že nastane problém?

Čo urobiť v prípade, ak škola nemá dostatok počítačov vhodných na testovanie?

Prečo nemôže prebehnúť testovanie PISA v jeden deň ako pri národných meraniach?

Čo je PISA?

PISA – Program medzinárodného hodnotenia žiakov (**P**rogramme for **I**nternational **S**tudent **A**ssessment) je veľký medzinárodný výskum, ktorý zisťuje výsledky vzdelávania z pohľadu požiadaviek trhu práce. Zameriava sa na výsledky 15-ročných žiakov v čitateľskej, matematickej a prírodovednej gramotnosti, ktoré skúma a porovnáva v čase. Krajinám, ktoré sa do štúdie zapoja poskytuje možnosť porovnať funkčnosť vzdelávacieho systému s inými krajinami, ktoré sa štúdie zúčastňujú, poukázať na jeho možné nedostatky, zistiť konkurencieschopnosť žiakov končiacich povinnú školskú dochádzku. PISA sa realizuje od roku 2000 pravidelne, každé 3 roky. Slovenská republika sa do štúdie prvýkrát zapojila v roku 2003.

Prečo PISA testuje žiakov?

Prvoradou úlohou štúdie PISA je získať objektívny obraz o úrovni školstva v konkrétnej krajine, ale aj z medzinárodného hľadiska. Výsledky štúdie PISA 2018, ktoré budú ďalej posunuté kompetentným orgánom štátnej a verejnej správy, môžu podnietiť schválenie dôležitých (aj legislatívnych) zmien v oblasti národného školstva a v konečnom dôsledku napomôcť zvýšeniu kvality vzdelávania u nás. Účasťou na štúdiu PISA sa teda vybrané školy môžu spolupodieľať na skvalitňovaní systému vzdelávania na národnej úrovni.

Ako PISA skúma vzdelávací systém?

Štúdia PISA sa snaží zamerať na všetky aspekty vzdelávacieho systému, ktoré vplyvajú na výkon žiakov. Z toho dôvodu okrem **testových úloh**, ktoré žiaci vypracúvajú skúma ich zázemie a podmienky vzdelávania **žiackym dotazníkom**, ktorý vyplní každý žiak, ktorý sa testovania PISA zúčastňuje. Podmienky v škole monitoruje **školským dotazníkom**, ktorý vyplní riaditeľ školy.

Kto štúdiu PISA organizuje?

Štúdiu PISA na medzinárodnej úrovni organizuje Organizácia pre hospodársku spoluprácu a rozvoj (OECD). OECD rozdeľuje úlohy týkajúce sa jednotlivých procesov ďalším organizáciám na základe zmluvných vzťahov tak, aby sa zabezpečil plynulý priebeh testovania vo všetkých krajinách jednotným spôsobom. Krajiny, ktoré sa štúdie PISA zúčastňujú realizujú štúdiu PISA na základne zmluvných vzťahov s OECD. Na Slovensku štúdiu PISA realizuje NÚCEM – ktoré je národným koordinačným centrom štúdie.

Aký je rozdiel medzi pilotným meraním a hlavným meraním?

Keďže PISA je veľký medzinárodný výskum, ktorý by mal byť objektívnym zistením skutočností týkajúcich sa výkonov 15-ročných žiakov a ich porovnaní v medzinárodnom meradle, je potrebné aby boli nástroje merania exaktne pripravené, zjednotené spôsoby hodnotenia úloh a aby boli všetky procesy bez problémov zvládnuté. Z toho dôvodu sa štúdia PISA vo všetkých zúčastnených krajinách realizuje v dvoch fázach: pilotné meranie a hlavná štúdia. Pilotné meranie sa realizuje rok pred hlavným testovaním a jeho hlavnou úlohou je otestovať funkčnosť nástrojov merania. Z výskumného hľadiska je táto časť považovaná často za dôležitejšiu ako je hlavné meranie, hoci z pilotného merania nie je možné poskytnúť relevantný výskumný výstup. Na základe výsledkov pilotného merania sa revidujú nástroje merania (testové úlohy, dotazníkové položky) tak, aby skúmali naozaj to, čo je cieľom zistiť. Do istej miery sa tiež revidujú postupy a technické parametre testovania.

Hlavné meranie PISA bude prebiehať v apríli 2018. Budú v ňom použité nástroje preverené a revidované pilotným meraním. V hlavnom meraní bude oslovený väčší počet škôl (nie však všetky, ktoré v danej krajine vyhovujú požiadavkám). Výsledok z hlavného merania bude to, čo od štúdie očakávame – informácia o vzdelávacom systéme krajiny, porovnanie výkonov žiakov v čase.

Kde je možné nájsť informácie o štúdiu PISA?

Základné Informácie o štúdiu PISA nájdete na stránke NUCEM: http://www.nucem.sk/sk/medzinarodne_merania/project/5, alebo na stránke OECD: <https://www.oecd.org/pisa/aboutpisa/> (stránka je v anglickom jazyku).

Kto sa štúdiu PISA zúčastňuje?

V štúdiu PISA sú do testovania zaradení **15-roční žiaci**, ktorí sú vo väčšine zúčastnených krajín v poslednom roku povinnej školskej dochádzky a majú už aspoň teoretickú možnosť vstúpiť na trh práce.

Ako sa vyberajú školy do štúdiu PISA?

Do štúdiu PISA nie sú zapojené všetky školy tak, ako je to zvykom v rámci národných meraní. Podstatným dôvodom je to, že v štúdiu PISA nejde o monitoring konkrétnych škôl ani žiakov, ale o obraz vzdelávacieho systému krajiny ako celku. Na základe medzinárodných štandardov stanovených medzinárodným centrom štúdiu poskytnú národné koordinačné centrá (na Slovensku NUCEM) databázu škôl, z ktorých medzinárodné centrum stratifikovaným výberom určí, ktoré školy krajiny sa do štúdiu zapoja. Ide o školy, ktoré spĺňajú všetky stanovené kritériá a navštevujú ju žiaci, ktorí reprezentujú populáciu 15-ročných žiakov v konkrétnej krajine.

Kto vyberá žiakov do štúdiu PISA?

Výber vzorky žiakov, ktorí sa vo Vašej škole testovania zúčastnia realizuje NUCEM s využitím softvéru, ktorý bol pripravený medzinárodným centrom. Ide o náhodný výber žiakov. Týka sa Vašej školy iba v prípade, že máte viac žiakov spĺňajúcich kritériá účasti, ako si vyžaduje testovanie. Ak sa niektorý z vybraných žiakov štúdiu z akéhokoľvek dôvodu nezúčastní, nie je možné nahradiť ho iným žiakom mimo výberu, a to ani v prípade, ak by spĺňal stanovené kritériá.

Je v poriadku, ak v čase testovania budú mať žiaci, ktorí sa majú zúčastniť merania PISA, 16 rokov?

Štúdiu PISA sa skutočne spomína v súvislosti s testovaním 15-ročných žiakov, pretože tí sú v štúdiu najviac zastúpení. V rámci medzinárodných štandardov je však stanovené isté vekové rozmedzie, do ktorého sú zaradení aj žiaci, ktorí už majú 16 rokov. Hlavným dôvodom je skutočnosť, že sú zaradení v ročníkoch, ktorými sa vo väčšine krajín ukončuje povinná školská dochádzka. Teda, ak žiak spĺňa stanovené kritérium (pre pilotné meranie PISA 2018 – narodený v roku 2001 a navštevuje 7. alebo vyšší ročník) je správne zaradený do testovania PISA, hoci bude mať v čase testovania už 16 rokov.

Čo znamená reprezentatívny výber žiakov?

Ide o taký výber podmnožiny populácie (v prípade štúdiu PISA 15-ročných žiakov), aby rozloženie vlastností vo výberovom súbore presne zodpovedalo rozloženiu týchto vlastností v celej populácii. Väčšinu záverov vyplývajúcich z analýzy reprezentatívneho výberového súboru možno aplikovať na celú populáciu. Reprezentatívny výber je teda verným obrazom populácie, obsahuje však menej prvkov.

Kto tvorí úlohy pre PISA a ako sa vyhodnocujú?

Úlohy, ktoré sú súčasťou štúdie PISA môžu navrhnúť, resp. vytvoriť experti z krajín, ktoré sa štúdie zúčastňujú. Tím expertov pre danú oblasť v rámci medzinárodného centra úlohy posúdi a pošle na revíziu jednotlivým krajinám, ktoré sa môžu vyjadriť k ich zaradeniu do testovania, pričom berú do úvahy viacero hľadísk (kultúrne, pedagogické, atď.). Úlohy, ktoré sa na základe pripomienok zaradia do pilotného merania sú poskytnuté krajinám v dvoch jazykových verziách (anglická a francúzsky). Každá krajina uskutoční preklad do svojho jazyka, pričom zohľadní svoje kultúrne špecifiká. Úlohy s otvorenou odpoveďou sa po zozbieraní dát zo škôl kódujú skupinou expertov, ktorých zabezpečí národné centrum štúdie. Kódovanie prebieha podľa jednotných pravidiel a štandardov stanovených medzinárodným centrom štúdie, ktoré platia pre všetky krajiny.

Aké úlohy sa v testovaní PISA nachádzajú?

PISA využíva testy s výberom správnej odpovede spomedzi viacerých možností ako hlavný nástroj v rámci hodnotení, lebo tento spôsob je spoľahlivý, efektívny a umožňuje rozsiahle vedecké analýzy. Je tiež potrebné spomenúť, že otázky s výberom správnej odpovede majú v rámci meraní PISA viacero podôb, ktoré sa realizujú prostredníctvom zvýraznenia slova v texte, spájania viacerých informácií alebo rozbaľovania možností výberu v rámci záložiek. Okrem toho spravidla jednu tretinu položiek testu PISA predstavujú otázky s otvorenou odpoveďou.

Prečo sú niektoré úlohy z testovania PISA tajné?

Každý cyklus PISA testuje výkon žiakov v rámci všetkých skúmaných gramotností (čitateľská, matematická, prírodovedná). Každý cyklus PISA teda obsahuje úlohy, ktoré sa nazývajú „trendové“ z matematiky, čítania aj prírodných vied. Tieto úlohy sú vo všetkých cykloch rovnaké a umožňujú sledovať vývoj výkonov žiakov v čase. Z dôvodu zachovania objektivity výsledkov je preto nevyhnutné, aby trendové úlohy podliehali utajeniu.

Dajú sa nájsť úlohy, ktoré boli použité v predchádzajúcich cykloch štúdie?

Jednotlivé cykly PISA majú svoje prioritné zameranie („doménu“). Do testovania sú teda okrem trendových úloh zaradené aj nové úlohy zamerané na konkrétnu doménu. Z týchto úloh po realizácii štúdie medzinárodné centrum niekoľko z nich zverejní.

Uvoľnené úlohy v slovenskom jazyku nájdete na webovej stránke NÚCEM:

http://www.nucem.sk/sk/medzinarodne_merania/project/5#421 alebo

http://www.nucem.sk/sk/medzinarodne_merania/project/5#422_o560 - Zbierky úloh.

Uvoľnené úlohy z testovania PISA 2015 môžete nájsť tu:

<https://www.oecd.org/pisa/test/other-languages/> (Úlohy sú v slovenskom jazyku. Vyberte prosím jednu z úloh – zo zoznamu vyberiete slovak language)

Akým spôsobom bude testovanie PISA prebiehať?

Od posledného cyklu PISA 2015 na Slovensku prebieha testovanie PISA iba elektronicky - offline. Testy sú na USB kľúčoch, ktoré budú do škôl doručené dva týždne pred testovaním. Každý žiak dostane prihlasovacie údaje, ktorými sa do testovacieho softvéru prihlási podľa pokynov školského koordinátora/administrátora testovania.

Školský dotazník, ktorý vyplní štatutárny zástupca školy (najčastejšie riaditeľ školy) sa vyplní online. Pokyny pre jeho vyplnenie budú dostupné v elektronickej forme v rámci dotazníka.

Je možnosť spracovať si dáta vlastným spôsobom?

Pre všetky doteraz realizované štúdie PISA (s výnimkou PISA 2015, ktorá je v procese spracovania) boli vyhotovené Národné správy, v ktorých nájdete základné zistenia týkajúce sa Slovenskej republiky. Dáta z testovania z predchádzajúcich cyklov štúdie je možné nájsť aj v nespracovanej podobe na webovej stránke NUCEM: http://www.nucem.sk/sk/medzinarodne_merania/project/5#423, prípadne na stránke OECD: <http://www.oecd.org/pisa/data/> (stránka je v anglickom jazyku).

Je PISA prínosom aj pre učiteľov?

Úlohou štúdie PISA je skúmať predovšetkým výkony žiakov v kontexte vzdelávacieho systému krajiny. Neznamená to však, že pre učiteľov ide len o administratívnu záťaž spojenú s realizáciou merania v škole. Učitelia sú veľmi podstatnou súčasťou vzdelávacieho systému, preto by pre nich mala byť analýza úspechu alebo neúspechu žiakov v testovaní dôležitou informáciou. Výsledky štúdie, ktorá sa snaží takto komplexne zachytiť všetky zložky vzdelávania, môžu odhaliť slabé miesta vzdelávacieho systému a stať sa tak odrazovým mostíkom, a prinajmenšom zaujímavým argumentom pre uskutočnenie zmien aj v rámci zákonodarných orgánov krajiny. Taktiež môže dospieť k veľmi konkrétnym zisteniam, ktoré sa viažu na vyučovací proces (napr. čo všetko ovplyvňuje postoj žiaka ku konkrétnemu predmetu v škole) a z ktorých môže učiteľ pri príprave na vyučovanie do istej miery čerpať.

Kto je školský koordinátor a aká je jeho úloha v PISA?

Školským koordinátorom štúdie PISA v konkrétnej škole je osoba - zvyčajne interný zamestnanec školy, ktorá sa štúdie PISA zúčastňuje. Úlohou školského koordinátora je na základe inštrukcií z NUCEM zorganizovať testovanie PISA v škole – pripraviť všetku potrebnú dokumentáciu, zabezpečiť miestnosť na testovanie, ako i počítače, prostredníctvom ktorých sa budú žiaci testovať, odovzdať školský dotazník osobe, ktorá ja kompetentná na jeho vyplnenie (najčastejšie je touto osobou riaditeľ školy), zabezpečiť, aby boli otestovaní všetci žiaci, ktorý boli do testovania vybraní a v neposlednom rade komunikovať s NUCEM všetky vzniknuté problémy.

Ako dlho trvá testovanie PISA?

Z pohľadu žiaka, ktorý sa testovania zúčastňuje bude testovanie v pilotnom meraní trvať 3 hodiny 55 minút. Tento čas zahŕňa vyplnenie testu, prestávky a čas na vyplnenie žiackeho dotazníka.

Z pohľadu školského koordinátora/administrátora bude potrebné venovať príprave štúdie PISA v deň testovania dlhší čas – približne 5 hodín a 35 minút. Tento čas zahŕňa prípravu miestnosti pred samotným testovaním (počítače, rozdanie USB kľúčov), organizácia žiakov a pridelenie prihlasovacích mien a hesiel zúčastneným žiakom, dohľad nad žiakmi počas testovania, vyplnenie príslušných formulárov monitorujúcich účasť žiakov na testovaní a prípadné problémy, ktoré sa vyskytli.

Je potrebné žiakov pred testovaním PISA trénovať v čitateľskej gramotnosti?

Určite nie je žiaduce pripravovať žiakov iba na testovanie. Cieľom merania PISA pre konkrétnu krajinu nie je dosiahnuť dobrý výsledok v teste, na ktorý sa žiaci cielene pripravujú. Je však dôležité spomenúť, že takéto testovanie môže byť pre našich žiakov trochu nevšedné. Z toho dôvodu je možné pripraviť žiakov na tento typ testovania (najmä jeho trvanie), motivovať ich k tomu, aby na otázky odpovedali čo najlepšie ako vedia – výsledok v teste môže zmeniť veľa v školskom systéme našej krajiny. V testových úlohách sa často vyskytujú grafy a tabuľky, z ktorých je potrebné čítať informácie. Vedzte žiakov k tomu, aby sa naučili porozumieť im. Naučte žiakov hľadať v texte informácie a odpovedať na to, na čo sa otázka pýta. Učte žiakov vybrať si z množstva informácií tie, ktoré sú

podstatné pre vyriešenie úlohy. Pamätajte, že žiakov netrénujete kvôli NÚCEM, ani kvôli testovaniu PISA. Ide o zručnosť, ktorú v bežnom živote využijú.

Je práca školského koordinátora honorovaná?

Chápeme, že realizácia merania PISA na vašej škole naruší do istej miery vyučovací proces a chápeme aj to, že bude potrebné venovať organizácii merania a jeho úspešnej realizácii vo vybranej škole nemalé úsilie. Veľmi si ceníme snahu a čas poverených zástupcov škôl, ktoré boli vybrané medzinárodným centrom štúdie a aktívne sa zapojili do merania. Bohužiaľ, nie je v našich možnostiach poskytnúť školám/koordinátorom štúdie PISA na vybranej škole, finančnú či materiálnu kompenzáciu za čas venovaný realizácii merania PISA. Zamestnanci NÚCEM, poverení realizáciou štúdie PISA na Slovensku, sa však pokúsia poskytnúť Vám príjemné, ústretové a spolupracujúce prostredie pri realizácii štúdie vo Vašej škole.

Kedy bude prebiehať pilotné meranie PISA 2018?

Pilotné meranie PISA 2018 bude prebiehať v termíne 24. apríla – 5. mája 2017. Škola však nebude testovať žiakov počas celých dvoch týždňov. V rámci stanovenej lehoty si škola po dohode s NÚCEM stanoví 1 deň (resp. 2 dni – v závislosti od aktuálnej situácie v škole) počas ktorého testovanie prebehne.

Koho môžu školy kontaktovať v prípade, že nastane problém?

V prípade, ak sa pri realizácii štúdie PISA 2018 vo vašej škole vyskytne akýkoľvek problém, kontaktujte, prosím, NÚCEM: Júlia Miklovičová (národná koordinátorka štúdie PISA 2018) mail: julia.miklovicova@nucem.sk, pisa@nucem.sk, tel: 02-68 26 02 09, mob.: 0914 335 443 alebo Katarína Gondžúrová (národná datamanažerka štúdie PISA 2018) mail: katarina.gondzurova@nucem.sk; tel.: 02-68 26 02 12.

Čo urobiť v prípade, ak škola nemá dostatok počítačov vhodných na testovanie?

V prípade, že Vaša škola nedisponuje dostatočným množstvom počítačov vhodných na testovanie PISA (na základe výsledkov diagnostiky PC, ktorú Vám poskytneme na školení školských koordinátorov), oznámte túto skutočnosť NÚCEM. Tento problém dokážeme po vzájomnej konzultácii vyriešiť.

Prečo nemôže prebehnúť testovanie PISA v jeden deň ako pri národných meraniach?

Vzhľadom k tomu, že PISA je medzinárodná štúdia, ktorej sa zúčastňuje viac ako 80 krajín z rôznych kultúr, časových pásiem a s inou organizáciou školského roka, je stanovené isté časové rozmedzie, kedy má testovanie prebehnúť. V rámci tohto rozmedzia môžu krajiny termín prispôbiť svojim školským reáliám (prázdniny, štátne sviatky, atď.).

Na Slovensku bude testovanie PISA prebiehať v rozmedzí 2 týždňov (24. apríl - 5. máj 2017). Naším cieľom nie je zaťažiť školu a učiteľov, najmä v obdobiach, ktoré môžu byť pre školy náročné. Našou úlohou je však nájsť kompromis medzi pravidlami medzinárodného centra a komfortom škôl v SR, ktoré sa testovania zúčastňujú – to je dvojtýždňový interval, ktorý je pre testovanie v SR stanovený.

Otázky v tejto sekcii budeme postupne dopĺňať na základe Vašich pripomienok. Každá otázka alebo pripomienka nám pomôže vylepšiť realizáciu merania PISA na Slovensku.

ĎAKUJEME